

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

Codi: 200799

Crèdits: 6

Caràcter: FORMACIÓ OPTATIVA

Matèria: TEORIA I ENTORN

Curs: QUART

Semestre: SEGON

Equip docent: Laura Ciria

Hores de dedicació: 150h

Hores lectives: 54h

Hores autònomes: 96h

DESCRIPCIÓ DE LA MATÈRIA

Aquesta matèria és de caràcter optatiu i de metodologia teòric-pràctica. S'entén la pràctica, llavors, com una dimensió articulada amb les de teoria, praxi i poiesis, en relació amb les situacions, processos i contextos que s'aborden i en els quals aquesta articulació es dona. En base a això, l'objectiu general de la matèria és posar èmfasi en diferents camps d'acció en els quals l'entorn adquireix una especial rellevància i condició per al desenvolupament de les arts i els dissenys ja sigui en la seva dimensió aplicada, investigadora com en les de gestió, circulació, distribució i exhibició.

En les sis assignatures que componen la matèria s'abordaran espais, lògiques, xarxes i plataformes tant de gestió cultural com de difusió de les arts i els dissenys; s'introduirà als/les alumnes en la pràctica del relat curatorial en la seva dimensió medidora, creadora i implicada amb el context creatiu contemporani; es reforçarà la seva condició investigadora mitjançant l'ocupació de l'anticipació i els principis dels estudis del futur; s'abordaran eines i metodologies dels camps específics de la direcció creativa i artística.

COMISSARIAT D'EXPOSICIONS

DIRECCIÓ ARTÍSTICA

DIRECCIÓ CREATIVA

GESTIÓ CULTURAL

INNOVACIÓ I ANTICIPACIÓ

PLATAFORMES DE DIFUSIÓ

INNOVACIÓ I ANTICIPACIÓ.

Assignatura de caràcter optatiu que forma part de la matèria "Teoria i context" del 2n semestre de 4t curs. Busca donar a l'alumne una base per entendre el present de la innovació, tant en l'àmbit de les arts, les arts aplicades i el disseny, com en el tecnocientífic i social, que li permeti situar-se en aquest context i poder especular i anticipar situacions futures.

OBJECTIUS

Es tracta de que l'estudiant desenvolupi una actitud crítica, reflexiva, contrastada i raonada sobre la seva contemporaneïtat i els possibles futurs de la societat, de manera que tingui l'habilitat d'innovar amb les seves propostes i d'anticipar allò que vindrà en la seva àrea d'interès.

COMPETÈNCIES

E02. Analitzar i relacionar teories, conceptes i sabers de les diverses àrees de coneixement (socials, científiques, de les arts i dels dissenys).

E16. Fer propostes específiques en el camp de les arts i dels dissenys, així com saber formalitzar-les, aplicant estratègies, mètodes, instruments i llenguatges adequats a cada situació i context.

E17. Identificar i valorar la incidència dels resultats del treball personal en el context social, cultural i professional.

COMPETÈNCIES TRANSVERSALS

T01. Escoltar activament valorant les aportacions alienes per a la construcció dels propis posicionaments.

T03. Gestionar eficientment el temps i els recursos.

T04. Exercir el posicionament personal i les capacitats crítiques i autocrítiques en processos de transformació del context.

T05. Comunicar i expressar-se eficaçment, tenint en compte el destinatari i el mitjà.

T06. Treballar de forma col·laborativa, multidisciplinària i transdisciplinària.

RESULTATS D'APRENTATGE

RA1(E02.42). Aplicar el concepte d'innovació, així com els plantejaments, recursos i metodologies dels anomenats estudis del futur.

RA2 (E16.26). Investigar i emprar recursos d'anticipació com a eina per traçar línies de futur.

RA3 (E17.20). Integrar el coneixement del present comprès com a futur del passat materialitzat, en el marc de treball d'innovació i anticipació en arts i disseny.

RESULTATS D'APRENTATGE TRANSVERSALS

T01.1. Construir posicionament i criteri propis tant a partir del seu treball com a partir del diàleg amb altres propostes o agents.

T01.2. Reconèixer les qualitats del treball dels altres com a font d'aprenentatge.

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

- T03.1. Organitzar i gestionar de forma autònoma els temps en els processos d'aprenentatge i en el seu itinerari formatiu en el grau.
T03.2. Gestionar de forma eficient els recursos que estan implicats en els processos d'aprenentatge, tant els que li han estat facilitats com els que de forma autònoma adquireix.
T04.1. Revisar el seu procés de treball a partir de criteris tant pedagògics com d'originalitat.
T05.1. Organitzar les idees i transmetre-les amb eficiència i creativitat.
T05.2. Triar el mitjà adequat a cada situació comunicativa.
T06.1. Distribuir els rols en un entorn col·lectiu de treball derivat d'un projecte segons habilitats i disciplines implicades.
T06.2. Treballar de forma horitzontal i creuada en entorns col·laboratius com a font de desenvolupament personal i grupal.

CONTINGUTS

L'assignatura s'articula al voltant dels eixos espacial, temporal, textual i contextual. La innovació en el nostre present, amb exemples i contextos contemporanis, present entès com l'únic dels futurs del passat que s'ha realitzat. Aquest coneixement del present a partir del passat permet el següent pas, el traçar línies de futurs possibles. Així, a partir de la demarcació de la innovació contemporània, l'assignatura esdevé una especulació sobre futurs per donar com a resultat l'anticipació. L'acció proposada a partir de l'anticipació és el treball sobre un possible futur en el nostre present, acció que es pot anomenar innovadora.

L'estructura dels continguts conté 3 parts. Les dues primeres orientades a entendre què és la innovació, la tercera permet endinsar-se en els estudis del futur. Totes elles sempre portades cap als interessos i accions en els àmbits de les arts, les arts aplicades i el disseny.

Marc general de la innovació

Enginy, creativitat i innovació.

Viure retrospectivament. Copia, combina, transforma.

Innovació tecnològica, social i col·laborativa.

Mirades a la innovació

Història de les arts, l'artesanía i el disseny.

Arqueologies de la innovació.

Història de les ciències i la tecnologia.

Anticipació i prospectiva

Anticipació i acció.

Future Studies. Teories prospectives i disseny d'escenaris.

Utopies. De Thomas More a Mark Stevenson.

Distopies. "Un món feliç" vs "1984".

Energia i matèria. Teories col·lapsistes i sostenibilitat.

Robots, robots everywhere! Posthumanisme i filosofia mecànica.

Gaudir fins la mort. Psicopolítica i xarxes socials.

La ciutat venidora.

La simulació social.

METODOLOGIA

L'assignatura és de fort contingut teòric. El pes de cada sessió recau en la lectura de textos, el visionat de documentals i vídeos i les explicacions del professor, escollits i organitzats de forma que serveixin per l'elaboració per part de l'estudiant del seu propi pensament al voltant de la innovació i el futur. Al llarg del procés es desenvolupen de forma paral·lela activitats teòric-pràctiques per tal d'apropar la teoria als interessos pràctics de l'estudiant i als contextos de les arts i el disseny. Finalment, cada sessió disposa també d'un temps per la presentació oral i el debat públic.

ACTIVITATS FORMATIVES

Hores de dedicació: 150h

Hores activitats dirigides: 22,5h (15%)

Hores activitats supervisades: 22,5h (15%)

Hores aprenentatge autònom: 96h (64%)

Hores activitats d'avaluació: 9h (6%)

Activitat dirigida:

Presentació i discussió de continguts teòrics, referències i casos d'estudi i/o visites i/o presentacions d'experts.

Metodologia d'aprenentatge: Valoració i discussió crítica col·lectiva i/o exposició de continguts pràctics i debat.

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

Descripció: Es realitza a l'aula i consisteix en l'exposició per part del professor dels continguts teòrics de l'assignatura. També inclou debats dirigits al voltant d'aquests continguts.

Resultats d'aprenentatge: RA1, RA2, RA3

Activitat supervisada:

Seguiment supervisat pel professor. Discussió y posada en comú de continguts. Realització d'exercicis a l'aula o taller.

Metodologia d'aprenentatge: Assessorament sobre els processos de formalització del treball propi de l'alumne. Seguiment i tutorització dels processos metodològics i dels resultats parcials del treball propi de l'alumne. Presentació pública i discussió crítica col·lectiva.

Descripció: Es porta a terme a l'aula i consisteix en la realització d'exercicis teòric-pràctics per part de l'estudiant, tant individualment com en grup, amb l'assessorament i seguiment per part del professor. Inclou també la tutorització per la realització dels exercicis d'avaluació de l'assignatura i la presentació a l'aula de textos i altres continguts.

Resultats d'aprenentatge: RA1, RA2, RA3

Activitat autònoma:

Recerca de documentació: fonts primàries, bibliografia, casos d'estudi i referents. Lectura de textos. Treball pràctic autònom.

Metodologia d'aprenentatge: Tractament de la informació, i/o lectura comprensiva de textos, i/o lectura comprensiva d'elements formals y matèrics.

Descripció: Preparació dels exercicis de l'assignatura per part de l'estudiant. Inclou la lectura de textos i altres continguts, l'escriptura de les memòries corresponents als exercicis i la preparació de les presentacions a l'aula.

Resultats d'aprenentatge: RA1, RA2, RA3

Activitat d'avaluació

Presentacions dels exercicis dels resultats parcials i/o finals.

Metodologia d'aprenentatge: Comentari i revisió, individual o en grup, d'exercicis y resultats parcials o finals.

Descripció: Presentacions orals de les activitats i exercicis proposats. Assistència a les classes i participació en els debats. Memòries escrites dels exercicis d'avaluació de l'assignatura. Comentari i debat sobre els resultats grupals del curs entre tot l'alumnat i professorat. Revisió de continguts i exercicis. Propostes de millora. Entrevistes individuals amb els alumnes.

Resultats d'aprenentatge: RA1, RA2, RA3

SISTEMA D'AVUACIÓ

L'assistència a classe és obligatòria: l'estudiant ha d'assistir a un mínim d'un 80% de sessions presencials, en cas contrari l'avaluació final baixarà considerablement.

Per poder superar l'assignatura s'han d'haver realitzat, presentat i lliurat tots els treballs del curs dins dels terminis fixats. Cada treball representa una part de la nota final, que també tindrà en compte el procés d'aprenentatge al llarg del curs, la participació i l'assistència.

A l'estudiant que durant el curs hagi fet un seguiment adequat de l'assignatura (assistència, lliuraments, presentacions), i que tot i així li quedi algun aspecte no assolit, se'l donarà l'oportunitat de poder recuperar la matèria al final del curs, realitzant un treball autònom addicional o refent alguna de les activitats o proves d'avaluació. En tot cas, per poder anar a la recuperació l'alumne ha de tenir una nota mínima de 4 en l'avaluació de l'assignatura, ha d'haver assistit regularment a l'assignatura i ha d'haver lliurat tots els exercicis d'avaluació.

La recuperació no es pot fer servir per pujar nota.

SISTEMA D'AVUACIÓ COMÚ A LA MATÈRIA

Avaluació continua a través del seguiment del procés d'aprenentatge. (35%)

Avaluació continua de l'exposició i/o realització d'exercicis i treballs. (35%)

Avaluació puntual a través de seminaris, debats, visites i/o altres activitats col·lectives. (30%)

ACTIVITATS D'AVUACIÓ I CRITERIS D'AVUACIÓ PARCIALS

Exercici 1: Presentació oral de 5 minuts al voltant de la innovació en l'àmbit de les arts, les arts aplicades o el disseny. Es valoraran els arguments fets servir en la seva defensa, la qualitat del discurs i dels recursos audiovisuals, l'adequació al temps, i les respostes a les preguntes plantejades pel professor i la resta d'estudiants. 20%

Resultats d'aprenentatge: RA1, RA3

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

Exercici 2: Elaboració d'un assaig al voltant de la innovació i sobre un tema prèviament pactat amb el professor relacionat amb els tractats en les 6 primeres sessions de classe. Es valorarà la capacitat de comunicar idees rellevants, la contextualització, l'ús de recursos teòrics de l'assignatura i la correcció del discurs. 20%

Resultats d'aprenentatge: RA1, RA2, RA3

Exercici 3: Aquest exercici consta de dues parts:

Primera part: Elaboració d'escenaris de futur al voltant d'un tema escollit per l'estudiant i pactat amb el professor. Es presentaran els escenaris de forma oral a la resta del grup.

Segona part: Elaboració d'una proposta d'anticipació i acció en l'actualitat que sigui innovadora dins del tema escollit i que inclogui la perspectiva dels escenaris prèviament descrits.

S'avaluaran les presentacions orals de les dues parts i la memòria escrita que reculli tot l'exercici. Es valorarà la capacitat d'anticipació dels escenaris i l'optimització de la proposta pràctica a ells. 40%

Resultats d'aprenentatge: RA1, RA2, RA3

També s'avaluarà la participació, la lectura comentada, les presentacions i l'assistència. 20%

RECUPERACIÓ

1. La nota mínima mitjana de curs ha d'estar entre 4 i 4,99.

2. L'alumne/a ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues terceres parts de la qualificació total de l'assignatura.

3. L'assistència ha d'haver estat igual o superior al 70% de les hores lectives presencials.

BIBLIOGRAFIA

BERKUN, Scott. *The myths of innovation*. Sebastopol (Canadà): O'Reilly, 2007.

BLAST, Gerald, CARAYANNIS, Elias, CAMPBELL, David (eds.). *Arts, Research, Innovation and Society*. New York: Springer, 2015.

BYUNG-CHUL, Han. *La sociedad del cansancio*. Barcelona: Herder, 2010.

BYUNG-CHUL, Han. *Psicopolítica*. Barcelona: Herder, 2014.

CASTAÑER, X. i CAMPOS, L. *The Determinants of Artistic Innovation: Bringing in the role of organisations*. *Journal of Cultural Economics*. 2002, 26, pp.29-52.

DANTO, Arthur C. *La Madonna del futuro. Ensayos en un mundo del arte plural*. Barcelona: Paidós, 2003.

DE BONO, Edward. *El pensamiento creativo. El poder del pensamiento lateral para la creación de nuevas ideas*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1994.

FLORIDA, Richard. *The Rise of the Creative Class*. New York: Basic Books, 2002.

FORD, Martin. *The rise of robots. Technology and the threat of a jobless future*. New York: Basic Books, 2015.

GODET, Michel. *De la anticipación a la acción. Manual de prospectiva y estrategia*. Barcelona: Marcombo, 1993.

HEATH, Joseph i POTTER, Andrew. *Rebelarse vende. El negocio de la contracultura*. Barcelona: Taurus, 2004.

IONE, Amy. *Innovation and Visualization. Trajectories, Strategies, and Myths*. New York: Rodopi, 2004.

KEVLES, D. *Patents, Protections, and Privileges: The Establishment of Intellectual Property in Animals and Plants*, *Isis*, 2007, 98, p. 323-331.

KNOBEL, Michele i LANKSHEAR, Colin (2011). *Remix. La nueva escritura popular*. *Cuadernos Comillas*, 2011, 1, p. 105-126.

LEHRER, Jonah. *Imaginar. Cómo funciona la creatividad*. Barcelona: RBA, 2012.

LESSIG, Lawrence. *Free culture. How big media uses technology and the law to lock down culture and control creativity*. New York: The Penguin Press, 2004.

LESSIG, Lawrence. *Remix. Making art and commerce thrive in the hybrid economy*. New York: The Penguin Press, 2008.

LESTER, R. i PIORE, M. *Innovation: The Missing Dimension*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2004.

LEVITAS, Ruth. *Utopia as method. The imaginary reconstitution of society*. Hampshire: Palgrave MacMillan, 2013.

LOLAS, Fernando (ed.). *Ética e innovación tecnológica*. Universidad de Chile, 2006.

MARINA, José Antonio. *Elogio y refutación del ingenio*. Barcelona: Anagrama, 1992.

MARINA, José Antonio. *Teoría de la inteligencia creadora*. Barcelona: Anagrama, 1993.

MILLER, Arthur I. *Insights of genius. Imagery and Creativity in Science and Art*. New York: Springer-Verlag, 1996.

NADIN, Mihai (ed.). *Anticipation across disciplines*. New York: Springer, 2016.

POSTMAN, Neil. *Divertirse hasta morir. El discurso público en la era del "show business"*. Madrid: La Tempestad, 2001.

ROBINSON, Ken. *El elemento. Descubrir tu pasión lo cambia todo*. Barcelona: Mondadori, 2009.

RODARI, Gianni. *Gramática de la fantasía. Introducción al arte de inventar historias*. Barcelona: Ediciones Del Bronce, 1996.

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

STEVENSON, Mark. *An optimists tour of the future*. London: Profile Books, 2011.

VAN DER LEEUW, Sander. *La arqueología de la innovación: enseñanzas para nuestro tiempo*. Innovación. Perspectivas para el siglo XXI. Madrid: BBVA. 2011, p. 31-51.

PROGRAMACIÓ

L'assignatura es desplega setmanalment durant 18 setmanes, és a dir, sessió per setmana seguint la següent distribució:

I. Marc general de la innovació

Sessió 1

Presentació de l'assignatura i debat obert a l'aula sobre interessos, creativitat i innovació.

Sessió 2

Visionat del documental Remix i debat a l'aula.

Sessió 3

Innovació tecnològica, social i col·laborativa. Explicacions i debat.

II. Mirades a la innovació

Sessió 4

Innovació en les arts, les arts aplicades i el disseny. Presentació oral dels alumnes.

Sessió 5

Els estudis arqueològics i la innovació. Arqueologia del futur.

Sessió 6

Innovació, ciència i tecnologia. Visionat del documental Automata i debat.

III. Anticipació i prospectiva

Sessió 7

De l'anticipació a la acció, explicació i exercici en grup.

Sessió 8

Teories prospectives i disseny d'escenaris per part de l'alumne. Presentacions orals.

Sessió 9

Utopies i innovació. Comentari i debat.

Sessió 10

Distopies. "Un món feliç" vs "1984", cap a on anem? Debat.

Sessió 11

El futur de l'energia i la matèria. Sostenibilitat i teories del col·lapse. Debat.

Sessió 12

Posthumanisme i filosofia mecànica. L'era de la robòtica. Debat.

Sessió 13

Xarxes socials i psicopolítica. Un futur hedonista? Debat.

Sessió 14

La simulació social i la ciutat del futur.

Sessió 15

Presentació final dels treballs.

Sessió 16

Lliurament de qualificacions. Entrevistes personals.

Sessió 17

Recuperació

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

Sessió 18

Tancament del curs. Avaluació general de l'assignatura.